

Tilladelse til indvinding af råstoffer, Stenbjærgvej 8a, 4180 Sorø

Region Sjælland har givet endelig tilladelse til at indvinde råstoffer på Stenbjærgvej 8a, matr. 1c Lyng By, Pedersborg.

Tilladelsen har forud for afgørelsen, været i partshøring.

Gravearealet ligger i Lyng delgraveområde. Arealet er på 2,0 ha. Grusgraven skal efterbehandles til naturområde. Der graves under grundvandsspejl.

Tilladelsen er givet efter råstoflovens § 7 og § 8. Ansøgningen er blevet screenet efter Bekendtgørelse nr. 1510 af 15. december 2010 om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning § 3 stk.1 og 2, og kommunen har vurderet, at råstofindvinding på ovennævnte ejendomme ikke vil få væsentlig indvirkning på miljøet. Råstofindvindingen kan derfor gennemføres uden at der udarbejdes en VVM redegørelse.

Klagevejledning

Klageberettigede kan klage over afgørelsen til Natur – og Miljøklagenævnet inden 4 uger fra datoen for offentliggørelsen.

Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Link til klageportalen findes på www.borger.dk eller www.virk.dk.

Der henvises desuden til klagevejledningen i tilladelsen.

Tilladelse til

RÅSTOFINDVINDING

Stenbjærgvej 8
4180 Sorø

Gældende indtil 01.05.2025

**Tilladelse til erhvervsmæssig
indvinding af råstoffer på matrikel**

Stenbjærgvej 8
Matr. 1c Lyng By, Pedersborg

Lyng graveområde
Dato: 26.03.2015

Oversigt

Stenbjærgvej 8b, 4180 Sorø

14/00280

Ansøger

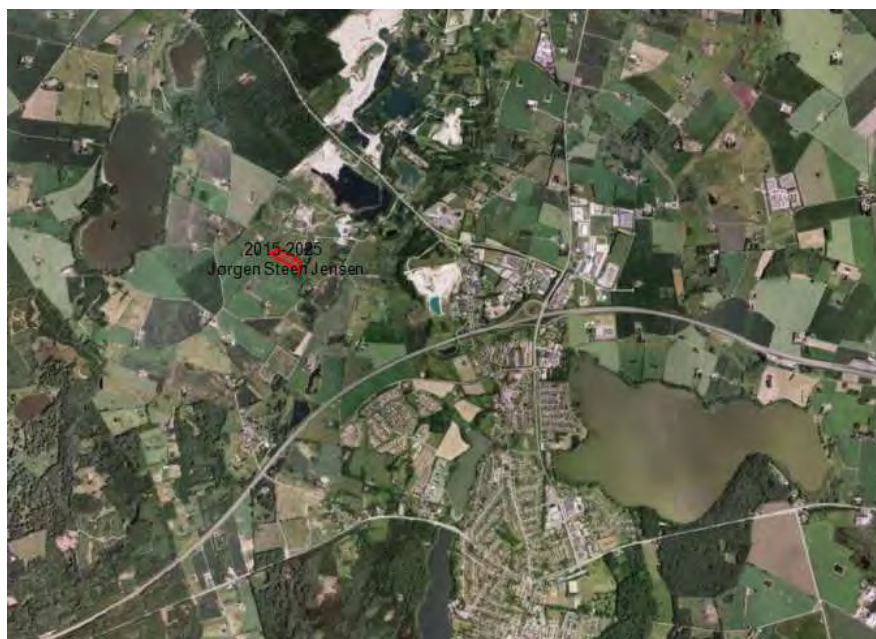
Navn:	JA – MilPlan		
CVR.:	26413788		
Adresse	Baggesensvænge 4, 4700 Næstved		
Kontakt	Jesper Arffmann		
Telefon	29406135	Email	Ja-milplan@hotmail.com

Indvinder

Navn:	Jørgen Steen Jensen		
CVR.:	72675010		
Adresse	Hestehavevej 4, 4180 Sorø		
Kontakt	Jørgen Steen Jensen		
Telefon	40111254	Email	jorgen@fulby.dk

Ejer

Navn:	Jørgen Steen Jensen		
CVR.:	72675010		
Adresse	Fulbyvej 29, 4180 Sorø		
Kontakt	Jørgen Steen Jensen		
Telefon	40111254	Email	jorgen@fulby.dk

Indhold

1	AFGØRELSE FRA REGION SJÆLLAND	6
1.1	RÅSTOFLOVEN	6
1.2	PLANLOVEN - VVM BEKENDTGØRELSEN	6
1.3	NATURA 2000 OMRÅDER	6
2	AFGØRELSE FRA ANDRE MYNDIGHEDER	7
2.1	VANDFORSYNINGSLØVEN	7
3	VILKÅR	8
3.1	VILKÅR EFTER RÅSTOFLOVEN	8
3.1.1	Før indvindingen påbegyndes	8
3.1.2	Råstofindvindingen	9
3.1.3	Tilladte driftstider	9
3.1.4	Støj	9
3.1.5	Materiel	10
3.1.6	Støv	10
3.1.7	Forebyggelse mod forurening	10
3.1.8	Arkæologi og geologi	12
3.1.9	Graveafstande	12
3.1.10	Indskiftning	13
3.1.11	Gravning og efterbehandling	14
4	VILKÅR FRA ANDRE MYNDIGHEDER	16
4.1	MUSEUMSLOVEN	16
5	GRUNDLAG FOR TILLADELSEN	17
5.1	ANSØGNINGEN	17
5.2	UDTALELSER	18
5.2.1	Museum Vestsjælland	18
5.2.2	Andre myndigheder og forsyningsselskaber	18
5.2.3	Partshøring	18
6	GRAVE - OG EFTERBEHANDLINGSPLAN	20
6.1.1	Graveplan	20
6.1.2	Efterbehandlingsplan	20
7	MYNDIGHEDERNES BEHANDLING AF SAGEN	21
7.1	RÅSTOFPLANEN	21
7.2	NATURA 2000 OMRÅDER	21
7.3	VVM - VURDERING AF VIRKNING PÅ MILJØET	21
7.4	LOV OM OFFENTLIGE VEJE	21
7.5	NATURBESKYTTELSESLØVEN	22
7.5.1	Beskyttet natur (kommune)	22
7.6	BYGGELØVEN	22
7.7	MILJØMESSIGE FORHOLD	22
7.7.1	Støj	22

7.7.2	Grundvandsforhold og geologi.....	23
7.7.3	Graveafstande og periferiskåringer	23
7.8	SVAR FRA PARTER	23
8	GENERELLE BESTEMMELSER.....	26
8.1	GYLDIGHED OG TILBAGEKALDELSE	26
8.2	TINGLYSNING AF DEKLARATION OM EFTERBEHANDLING.....	26
8.3	TILSYN OG BESIGTIGELSE	26
8.4	UDTAELSE FRA MUSEUM VEDR. ARKÆOLOGI FORUD FOR INDVINDINGEN	27
8.5	RETURJORD	27
8.6	AFFALD	27
8.7	GRUNDVAND.....	27
8.8	DIGESVALER	27
8.9	LEDNINGSREGISTERET	27
8.10	TELELEDNINGER	28
8.11	INDBERETNING AF INDVUNDEN MÆNGDE.....	28
8.12	INDBERETNING OM BORINGER	28
8.13	UNDERRETNING VED KONKURS MV.....	28
8.14	RÅSTOFAFGIFT	28
8.15	YDERLIGERE VILKÅR OG ÆNDRINGER	28
9	OFFENTLIGGØRELSE OG KLAGEVEJLEDNING	29
9.1	GENEREL KLAGEVEJLEDNING	29
9.1.1	Ved indsendelse af klage til Natur – og Miljøklagenævnet.....	29
9.2	KLAGE OVER REGION SJÆLLANDS AFGØRELSE.....	29
9.2.1	Råstofafgørelsen	29
9.2.2	VVM screening	30
9.3	KLAGE OVER AFGØRELSE FRA ANDRE MYNDIGHEDER	30
9.3.1	Vandforsyningsloven	30
9.3.2	Museumsloven.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
9.4	GENERELT.....	31
9.5	ORIENTERING	32

Bilag

- A. Deklarationsrids over det ansøgte graveområde.
- B. Principskitse for bortgravning af naboskel
- C. Graveafstande
- D. Grave – og efterbehandlingsplan
- E. Partshøringssvar
- F. Kort over vejudvidelse, afgørelse Sorø Kommune.

1 Afgørelse fra Region Sjælland

1.1 Råstofloven

På baggrund af det foreliggende materiale, og med hjemmel i råstofloven¹, meddeler Region Sjælland hermed tilladelse til årlig indvinding af 100.000 m³ sand, grus, sten og muld, herunder 5.000 m³ under grundvandsspejlet på i alt 2,0 ha, der er angivet på vedlagte oversigtskort (bilag A).

Tilladelsen gives på vilkår i medfør af råstoflovens § 10, som beskrevet under afsnit 3.

Samtidig godkender Region Sjælland grave- og efterbehandlingsplanen på vilkår, som beskrevet i afsnit 3.1.11

Sikkerhedsstillelse er fastsat i afsnit 3.1.1.4

1.2 Planloven - VVM Bekendtgørelsen

Region Sjælland har vurderet, at der ikke er sket ændringer i projektet i forhold til tidligere meddelte tilladelse hvor Sorø Kommune har foretaget screening af projektet og, at projektet ikke vil påvirke miljøet væsentligt. Det er derfor afgjort, at der ikke skal udarbejdes en VVM-redegørelse².

1.3 Natura 2000 områder

Nærmeste Natura 2000 område er Natura2000 nr 160 Nordlige del af Sorø Sønderskov, ca 4 km fra graveområdet. Området er primært udpeget på baggrund af skov og naturtyper, samt eremitten, en billeart der er stærkt knyttet til meget gamle træer.

Det vurderes, at projektet ikke kan give anledning til påvirkning af Natura2000 områder

¹ LBK nr. 657 af 27. maj 2013 af lov om råstoffer, § 7, stk. 1 og § 8.

² BEK nr. 1184 af 6. november 2014 om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning

2 Afgørelser fra andre myndigheder

2.1 Vandforsyningsloven

Sorø Kommune meddeler tilladelse efter vandforsyningsloven³ til den midlertidige grundvandssænkning, der vil være konsekvensen af den tilladte indvindingsmængde under grundvandsspejlet.

³ LBK nr. 1199 af 30. september 2013 af lov om vandforsyning m.v., §§ 20 og 26

3 Vilkår

3.1 Vilkår efter Råstofloven

3.1.1 Før indvindingen påbegyndes

3.1.1.1 Opstart og underretning om påbegyndelse og afslutning

- Der skal gives meddelelse til Region Sjælland om indvindingens påbegyndelse og afslutning.

3.1.1.2 Underretning om muldafrømning

- Indvinder skal senest 4 uger før muldafrømning underrette Region Sjælland samt Museum Vestsjælland om datoen for arbejdets iværksættelse. Indvinder kan også få afklaret de arkæologiske interesser igennem en prøvegravning på arealet. Se afsnit 8.4.

3.1.1.3 Grave- og efterbehandlingsplan

- Gravningen og efterbehandlingen skal tilrettelægges og udføres i overensstemmelse med en godkendt grave- og efterbehandlingsplan.
- Indvinderen har pligt til at udarbejde en revideret grave- og efterbehandlingsplan, hvis Region Sjælland senere i indvindingsforløbet stiller krav herom.
- Ændringer i grave- og efterbehandlingsplanen, skal godkendes af Region Sjælland. Ved ændringer i de overordnede retningslinjer skal planen forinden sendes i høring.

3.1.1.4 Sikkerhedsstillelse

- Der skal stilles sikkerhed for opfyldelse af vilkårene om efterbehandling inden tilladelsen udnyttes.
- Den aktuelle sikkerheds størrelse fastsættes på baggrund af nedenstående til **500.000 kr.** (2,0 ha efterbehandles til landareal, indeksregulering tilbage til 2007)
- Sikkerhedsstillelsen skal være en ikke tidsbegrænset nominel økonomisk sikkerhed på 125.000 kr./ha ved efterbehandling til sø og 225.000 kr./ha ved efterbehandling til landareal.
- Sikkerhedsstillelsen reguleres årligt med "Omkostningsindeks for jordarbejde" (Se mere på <http://www.dst.dk> – klik på "Prisindeks" og herefter på "Omkostningsindeks for anlæg".). Region Sjælland kan stille krav om, at sikkerhedsbeløbet opskrives hvis det ud fra en konkret vurdering skønnes nødvendigt. Sikkerhedsbeløbet kan efter aftale reduceres, hvis det åbne gravefelt begrænses til et mindre areal, og der foretages løbende efterbehandling på de allerede udgravede arealer.
- Sikkerheden skal stilles i form af garanti fra et pengeinstitut. Gravning må ikke påbegyndes før sikkerhedsstillelse er indsendt til – og godkendt af Region Sjælland.

3.1.1.5 Afmærkning

- Gravearealet skal afsættes i marken med kendelige pæle, der ikke må bortgraves eller dækkes med jord. Hovedafmærkningen, som angiver graveområdets ydre grænse, skal sikres med betonringe som er 1/2 m i diameter.
- Afmærkning skal være etableret før gravning påbegyndes.
- I forbindelse med etablering af midlertidige jorddepoter på den forureningskortlagte del af matriklen, skal der lægges markeringsnet mellem den udlagte overjord samt muld og nuværende jordoverflade. I forbindelse med fjernelse af jorddepoterne efter endt gravning, må der ikke ske bortgravning af jord under markeringsnettet.

3.1.2 Råstofindvindingen

3.1.2.1 Kvalitet

- Indvinder skal inden for 3 måneder efter påbegyndt gravning, indsende dokumentation på materialernes kvalitet og deres anvendelighed til forskellige formål.
- Region Sjælland kan forlange, at indvinderen lader de oparbejdede materials kvalitets undersøge med henblik på deres anvendelighed til bestemte formål. Undersøgelsernes nærmere omfang fastsættes i givet fald af Region Sjælland i hvert enkelt tilfælde.

Hvis virksomheden lader egne rutinemæssige undersøgelser foretage, kan analysetester fra disse være tilstrækkelig dokumentation. Region Sjælland kan forlange, at få sådanne attester tilsendt.

3.1.3 Tilladte driftstider

- Tilladte driftstider for gravemaskiner:
 - Mandag til fredag kl. 07.00 - 18.00, dog ikke helligdage.
- Tilladte driftstider for udlevering og læsning, herunder kørsel inden for virksomhedens område:
 - Mandag til fredag kl. 06.00 - 18.00, dog ikke helligdage.
 - Lørdag kl. 08.00- 14.00, dog ikke helligdage.

3.1.4 Støj

Vilkår for støj tager udgangspunkt i de ansøgte driftstider og fastsættes efter retningslinjerne i Miljøstyrelsens vejledning nr. 6/1984 eller beregnet efter retningslinjerne i Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1993 - og angivet som det ækvivalente, korregerede lydniveau i dB (A).

- Råstofgravens drift må således ikke give anledning til støj, der overstiger nedenstående grænseværdier:

mandag til fredag i tidsrummet 7.00 - 18.00 og lørdag kl. 07.00 - 14.00
55 dB(A)

mandag til fredag kl. 06.00 - 07.00
40 dB(A)

- Maksimalværdien af støjniveauet i perioden kl. 6.00 - 7.00 må ikke overstige 55 dB (A).

3.1.4.1 Støj og anlægs – og efterbehandlingsfasen

- Der accepteres et støjniveau på 60 dB(A) i tidsrummet 7.00-16.00, mandag til fredag, i forbindelse med anlægs – og efterbehandlingsarbejdet.
Anlægsarbejde omfatter afgravning af muld – og overjord, samt etablering af anlæg.

3.1.4.2 Pligt til støjmåling/støjberegning

- Virksomheden er forpligtet til at bekoste og lade udføre støjmålinger og støjberegninger efter anmodning fra Region Sjælland, som er tilsynsmyndighed i forhold til råstofloven. Beslutning om metode og hyppighed af målinger, der maksimalt kan kræves én gang om året, – medmindre forholdene i råstofgraven er ændrede - træffes af Region Sjælland.

3.1.4.3 Udførelse af støjberegning

- Støjmålinger/støjberegninger skal udføres som angivet i Miljøstyrelsens vejledninger nr. 5/1984 og nr. 6/1984 om måling af ekstern støj fra virksomheder og gennemføres under forhold, hvor virksomheden er i fuld drift.
- Målingerne/beregningerne skal udføres af et af Miljøstyrelsen akkrediteret firma.

3.1.4.4 Støjdæmpende foranstaltninger

- Behandlings- og transportanlæg samt grave- og læssemaskiner kan om fornødent kræves støjdæmpet, således at ovennævnte grænseværdier kan overholdes. Støjdæmpningen kan for eksempel ske ved gummibeklædning, indkapsling af maskindele, opsætning af støjskærme eller oplægning af volde mod de nærliggende beboelseshuse.

3.1.5 Materiel

- Det benyttede materiel, skal svare til det i ansøgningsmaterialet beskrevne.
- Hvis der udskiftes eller indkøbes materiel skal dette være til mindst lige så støjsvagt som det eksisterende.

3.1.6 Støv

- Virksomhedens drift må ikke give anledning til væsentlige ulemper i form af støv. Således skal der træffes foranstaltninger til hindring af støvdannelse fra interne transportveje, materialebunker og produktionsanlæg. Region Sjælland kan kræve vanding mod støv, hvis det skønnes nødvendigt.

3.1.7 Forebyggelse mod forurening

3.1.7.1 Brændstoftanke

- Der må ikke placeres brændstoftanke, olietønder eller andre beholdere med brændstof og drivmidler, inden for graveområdet

3.1.7.2 Tankning, reparation og parkering af kørende materiel

- Påfyldning af drivmidler eller øvrige oliestoffer på kørende materiel må kun foregå inden for det deklarerede graveområde under forudsætning af:
 - o Påfyldning foregår over spildbakke der kan opsamle eventuel spild.
 - o Spildbakken aftørres efter brug, for at hindre at evt spildt brændstof kommer i kontakt med jord/grus. Farligt affald bortskaffes i overensstemmelse med affaldsbekendtgørelsen.
- Parkering af kørende materiel må ikke foregå inden for graveområdet

3.1.7.3 Øvrigt oplag

- Oplag af olieprodukter skal placeres under tag og være beskyttet mod vejrlig på en oplagsplads inden for lossepladsens område med impermeabel belægning uden afløb. Oplagspladsen skal være indrettet således, at spild kan holdes inden for et afgrænset område og uden mulighed for afløb til jord- og grundvand, overfladevand eller kloak. Området skal kunne rumme indholdet af den største opbevaringsenhed.

3.1.7.4 Olie- og kemikaliespild

- Alt stationært og rullende materiel skal regelmæssigt inspiceres for olie- og kemikaliespild, og eventuelle utætheder skal øjeblikkeligt afhjælpes og repareres.
- Olieaffald skal opsamles og afleveres til en kommunal modtageplads for olie- og kemikalieaffald, medmindre kommunalbestyrelsen meddeler fritagelse for afleveringspligten⁴.
- Spild af olieprodukter, herunder spild ved påfyldning af brændstof på køretøjer, skal opsamles straks. Der skal forefindes absorptions-materiale til opsamling af sådant spild.

3.1.7.5 Affald

- Maskiner og materiel der ikke anvendes i forbindelse med indvinding, eller ikke kan betragtes som anvendeligt i dets nuværende tilstand, må ikke opbevares inden for det område tilladelsen til indvinding af råstoffer omfatter.
- Ejeren og indvinderen har ansvar for, at der ikke - hverken midlertidigt eller varigt - henlægges affald af nogen slags, samt for at eventuelt henkastet affald straks fjernes.
- Der må ikke benyttes eller oplagres kemikalier eller lignende stoffer, som kan indebære risiko for forurening af grundvandet.
- Klude der benyttes til aftørring mm af maskiner og andet materiel, opbevares og bortskaffes efter til enhver tid gældende regler om opbevaring og bortskaffelse af farligt affald.

3.1.7.6 Dræn

- Hvis der i forbindelse med indvindingen blotlægges dræn, skal Sorø Kommune underrettes og drænene omlægges for at sikre mod utilsigtet næringstilførsel til søer og lignende.
- Andre løsninger kan i særlige tilfælde findes, men kun med kommunens godkendelse.

⁴ Bek. nr. 1309 af 18. december 2012 om affald, §§ 61 og 63.

3.1.7.7 Vilkår om adgangsvej

- Adgang til og fra gravearealet skal ske via privatvej.

3.1.8 Arkæologi og geologi

Hvis der i forbindelse med råstofindvindingen fremkommer arkæologiske fund eller anlæg, skal indvindingen omgående standses og anmeldelse foretages til

Museum Vestsjælland, Klosterstræde 18, 4300 Holbæk, tlf 59432353

KUAS, Fortidsminder, Slotsholmsgade 1, 1216 København K, tlf. 72 26 51 00, eller

Nationalmuseet, Danske Afdeling, Danmarks Oldtid, Frederiksholms Kanal 12, 1220 København K, tlf. 33 13 44 11

- Hvis der i indvindingsforløbet blotlægges særligt værdifulde geologiske profiler i grusgravens periferi, kan Region Sjælland forlange disse profiler bevaret af undervisningsmæssige og videnskabelige grunde.

3.1.9 Graveafstande

- Der må ikke foretages gravning mellem efterbehandlingslinjen og graveområdets ydre kant, som angivet på deklarationsrids.
- De mindst tilladelige graveafstande (G), til grusgravens ydre grænse (evt. skel), er med en gravedybde på 12 meter (D, til 1 meter over grundvandsspejl) og et skråningsanlæg på gennemsnitlig ca 1:2:
 - gravning over grundvandsspejlet for skråninger a-d (se nedenstående kort):
 $G_o = e + (\frac{1}{2} \times D \times s) = 2 + (\frac{1}{2} \times 12 \times 2) = \mathbf{13 \text{ meter}}$
 - gravning over grundvandsspejlet for skråning e ved vej (se kort), jf nedenstående vilkår:
 $G_o = e + (\frac{1}{2} \times D \times s) = 3 + (\frac{1}{2} \times 12 \times 2) = \mathbf{14 \text{ meter}}$
 - Minimale graveafstand ved gravning under grundvandsspejlet
 $G_u = e + (d \times s) = 2 + (12 \times 2) = \mathbf{26 \text{ meter}}$

1.1.1.1 Afstand til skel

- Mod naboejendommene matrikel nr. 8 og 6a (skråninger a-c) udføres blivende periferiskråninger med en gennemsnitlig hældning på 1: 3 varierende mellem 1: 2 og 1: 4. Efterbehandlingen påbegyndes 2 m fra graveområdets ydre grænse, typisk et skel, stendige eller anden afgrænsning. Der må ske indskiftning i skråningerne.
- Ved graveområdets kant mod skydebanen (skråning d), der i felten er repræsenteret ved den mod graveområdet yderste trælinje, lades skråningerne stå efter endt gravning (se vedlagte forslagsskitse til efterbehandling). Efterbehandlingen kan her påbegyndes 1 meter fra yderste trælinje og udføres i trin, hvert trin med en højde på maksimal 2 meter. Der må ikke indskiftes i skråning d, og skråningsanlægget skal således repræsentere oprindelige materialer.

3.1.9.1 Bortgravning af skel

- Den del af skel mellem matr. 1c og 8 Lyng By, Pedersborg, der er kortlagt på V1 må ikke bortgraves før arealet er undersøgt, og det er vurderet, at bortgravning kan foretages uden risiko for spredning af forurening mm. Ansøgning om jordarbejder i forbindelse med undersøgelse af kortlagte arealer, skal indsendes separat i henhold til jordforureningsloven § 8⁵. Ansøgning herom indsendes til kommunen.
- Den del af skel mellem matr. 1c og 8 Lyng By, Pedersborg, der ikke er kortlagt skal om muligt gennemgraves.

3.1.9.2 Sten- og Jorddiger

- Efterbehandlingslinjen (e, se bilag C) udføres 2 m fra digefod alle steder, hvor blivende sten- eller jorddiger omkranser graveområdet.

3.1.9.3 Afstand til vej

- Mod graveområdets grænse til privat vej, (skråning e), skal udføres blivende periferiskråninger med en gennemsnitlig hældning på 1:3 varierende mellem 1:2 og 1:4. Efterbehandlingen påbegyndes 3 meter fra vej. Der må foretages indskiftning.

3.1.10 Indskiftning

- Der må ikke ske indskiftning mellem graveområdets ydre grænse og efterbehandlingslinjen.
- For maksimal udnyttelse af råstofferne, kan der træffes aftale om indskiftning i blivende periferiskråninger. Aftale om indskiftning træffes ud fra en konkret vurdering af den enkelte skråning og gravning.

⁵ Bekendtgørelse nr. 1427 af 4. december 2009 om forurennet jord, § 8.

- Hvor der ikke indskiftes, må der ikke graves tættere på skel end den fastsatte minimale afstand til skel.
- Region Sjælland kan i aftaler om indskiftning, stille yderligere vilkår om, hvor lang tid der må gå mellem indvinding af råstoffer i skråningen, og indskiftningen. Aftale om hvor lang tid der må gå mellem udgravning mellem den minimale graveafstand til skel og efterbehandlingslinien træffes ud fra en konkret vurdering af den enkelte skråning og gravning.
- Region Sjælland kan således kræve dokumentation for, at der ikke er risiko for nedskridning af grusmaterialer på tværs af matrikelskel samt uden for det tilladte indvindingsareal, i forbindelse med gravning af skråninger.

3.1.11 Gravning og efterbehandling

- Området, hvor indvindingen har fundet sted, skal efterbehandles til naturformål. Efterbehandlingsplanen er nærmere beskrevet i afsnit 3.1.11

3.1.11.1 Graveplan

- Graveplanen skal altid følges af indvinderen og ejeren, indtil Region Sjælland har godkendt en revideret plan.

3.1.11.2 Efterbehandlingsplanen

- Efterbehandlingsplanen skal altid følges af indvinderen og ejeren, indtil Region Sjælland eventuelt har godkendt en revideret plan.

Retningslinjerne beskriver de overordnede forhold for en foreslået efterbehandlingsplan. De medfølgende skitser, f.eks. placering af søer, beplantning osv., er således ikke nødvendigvis nøjagtigt fastlagte. Ændringer i de overordnede retningslinjer, kan være høringsberettigede, medmindre Region Sjælland vurderer at de har underordnet betydning.

- Region Sjælland kan til enhver tid kræve en ajourført plan forelagt til godkendelse, hvis indvindingen og/eller efterbehandlingen ønskes ændret i forhold til den plan, der allerede er godkendt. Til brug for ajourføringen kan Region Sjælland kræve foretaget et nivellement og en opmåling af arealet.
- Ejeren og brugeren har pligt til at rette sig efter de anvisninger, som Region Sjælland måtte give for at udføre alle de arbejder, som efterbehandlingsplanen omhandler.

3.1.11.3 Efterbehandlingsplanens retningslinjer

- Udlægning af muld, skal ske i så begrænset omfang som muligt, og der må som udgangspunkt højst tilplantes eller påkøres muld og overjord på 50% af det afgravede areal. Det må kun ske på skrænter, der vender mod nord, eller i bunden ud for de nordvendte skråninger.
- Såfremt der benyttes muld til indskiftning i blivende periferiskråninger, skal der udlægges mindst 1 meter overjord/råjord (dvs jord udgravet fra under muldhorisonten), ovenpå.
- Der må ikke foretages indskiftning med muld, under grundvandsspejl.

- Beplantning må kun ske efter forudgående aftale med kommunen. Som udgangspunkt ønskes en naturlig tilgang af planter og dyr, efter endt gravning.
- Depoter af muld og overjord oplagt på ejendommen i forbindelse med gravning, skal fjernes efter endt gravning, i forbindelse med efterbehandlingen.
- Der etableres om muligt 2-4 lavtvandede søer, der gerne udtørres om sommeren. Søerne må hver især højst have et vandfladeareal på 300 m² og brinkhældningen skal være mindre end 1:5. Der må, på dette areal, i alt maksimalt udgraves 500 m³ råjord/råstoffer under grundvandsspejl.
- Der må ikke udsættes eller fodres ænder, fisk eller andet i vandhuller og søer.
- Afstanden fra søbredden til naboskel skal være mindst 10 meter, så randzonen jf. lov om randzoner ikke berører naboejendommen.
- Søerne skal udformes, så de indgår naturligt i det efterbehandlede landskab.
- Evt. overskydende store sten og blokke fordeles på mindst 10% af det tørre bundareal.
- Sydvendte skrånninger kan, efter aftale med Sorø Kommune efterlades uden indskiftning og efterbehandling, dog med gravning i etaper under forudsætning af, at det vurderes, at der ikke er risiko for nedstyrtning over matrikelskel til nabo eller, at afstanden mellem efterbehandlingslinjen og skel, øges.
- Der etableres om muligt 1 blivende sø med maksimal dybde på 2 meter og en maksimal bredde på 10 meter.
- Ved efterbehandling til sø udføres en sikkerheds- og lavvandszone. Fra periferiskråningernes skråningsfod - som er 1 m over højeste grundvandsniveau - anlægges en sikkerheds- og lavvandszone på 13 m med anlæg 1: 5, som skal udføres af friktionsmaterialer, 5 m over- og 8 m under grundvandsspejlet.
- Søbreddens længde gøres længst muligt med mange næs og vige. Sikkerheds- og lavvandszonen må ikke udføres af, eller beklædes med hverken overjord eller muld.
- Beplantning må kun ske efter forudgående aftale med Sorø Kommune. Som udgangspunkt ønskes en naturlig tilgang af planter og dyr efter endt gravning.
- Der må ikke anvendes gødskning, herbicider eller fungicider inden for graveområdet, under eller efter indvinding af råstoffer.

3.1.11.4 Afslutning

- Efterbehandlingen skal være afsluttet senest 1 år efter indvindingens ophør.
- Efterbehandlingspligten indtræder omgående, såfremt tilladelsen tilbagekaldes.
- Behandlingsanlæggene og dertil knyttede installationer, herunder eventuelle støbte fundamenter eller lignende, samt gravemaskiner, redskaber, bygninger og skure skal være fjernet senest ½ år efter indvindingens ophør.

4 Vilkår fra andre myndigheder

4.1 Museumsloven

Matriklen afgrænses mod sydvest af et beskyttet dige. Diget er omfattet af museumsloven § 29a.

- Der må ikke foretages ændringer i digets tilstand.

5 Grundlag for tilladelsen

5.1 Ansøgningen

- Ansøgningsskema af 23. maj 2014.
- Ejendommen består af matrikel nr. 1c Lyng By, Pedersborg, Sorø Kommune og udgør totalt 8 ha.

- Det ansøgte graveareal udgør 2 ha, og er vist ovenfor.
- Der forventes årligt produceret 100.000 m³ sand- grus- og stenmaterialer, først til sidst i indvindingsprocessen graves under grundvandsspejl med henblik udvikling af området til natur med søer.
- Gravningen foregår ved gummihjulslæsser over grundvandsspejl og med bæltegravemaskine under grundvandsspejl, bortkørsel via dumpere eller lastbil via Stenbjærgvej.
- Påfyldning af brændstof på letkørende materiel foregår på ejendommen, men uden for indvindingsområdet. Påfyldning af bæltekøretøjer sker fra typegodkendt entreprenørtank med opsamlingskapacitet svarende til tankens indhold, samt udlagt spildbakke hvor påfyldning foregår, jf. ovenstående vilkår.
- Ansøger har fastsat driftstider for gravning og læsning mm.
- Den del af ejendommen der ligger nordøst for det ansøgte område, er tidligere udgravet. Trælinjen repræsenterer den tidligere gravefront, hvor der i en vis grad forventes oplag af fyldjord. Ved fastsættelse af vilkår omkring gravning og efterbehandling af skråning d, tages højde for tidligere gravning samt det forventede oplag.

- Overordnede retningslinjer for grave og efterbehandlingsplan er udarbejdet og godkendt af Region Sjælland samt Sorø Kommune.
- Gravningen forventes, at have en varighed på 5 år, efter nuværende forhold.
- Sorø Kommune har truffet afgørelse om etablering af vigepladser på Stenbjærgvej.

5.2 Udtalelser

5.2.1 Museum Vestsjælland

Sydvestsjællands museum har udtalt sig i sagen den 3. august 2009.

Kontrol i arkiverne viser, at der ikke er registreret kendte arkæologiske fundsteder på arealerne. Ved sydskeel er dog registreret beskyttede jord- eller stendiger, der markerer det nuværende sogneskel mellem Pedersborg og Bromme, der jf. opmåling fra 1781(kortbilag 2) har ligger dér tidligere også.

Denne udtalelse kan ikke tjene som gældende jf. museumslovens § 25 idet den ikke er givet til ejer/entreprenør/bygherre.

Det kan anbefales ejer/entreprenør at indhente udtalelse jf. museumslovens §25 forud for jordarbejdet.

5.2.2 Andre myndigheder og forsyningsselskaber

Ansøgningmaterialet har været sendt i høring til følgende:

- Sorø kommune
- SEAS-NVE, seas-nve@seas-nve.dk
- [DONG-energy, ledningsinfo@dongenergy](mailto:ledningsinfo@dongenergy)
- Sorø Forsyning

5.2.3 Partshøring

Udkast af gravetilladelsen er udsendt i partshøring.

Region Sjælland har foretaget en vurdering af parterne, med udgangspunkt i hvem der har individuel interesse i sagen i nærheden af det ansøgte graveområde.

Indkomne indlæg vil blive vurderet i den endelige tilladelse. Partshøringerne samt myndighedens bemærkninger vedlægges som bilag tilladelsen.

5.2.3.1 Parter:

Region Sjælland har foretaget vurdering af, hvem der er parter i sagen. Vurderingen er foretaget ud fra hvem der kan have individuel interesse i sagen.

Indvindingsområdet ligger isoleret i et åbent landskab, hvor der i forvejen er indvindingsvirksomheder. Største påvirkning anses, at være øget trafik på offentlig vej.

Partsliste:

Knud Nimand Jørgensen	Buskehuse 8, 4180 Sorø
Helle Lihn Mikkelsen	Anagervej 11, 4180 Sorø
Mona Irene Hemmingsen	Stenbjærgvej 2, 4180 Sorø
Torben Willum Petersen	Stenbjærgvej 3, 4180 Sorø
Malene Loudoiska Petersen	Stenbjærgvej 3, 4180 Sorø
Anni Kirsten Bunde Jensen	Stenbjærgvej 4, 4180 Sorø
Søren Høj Jensen	Stenbjærgvej 4, 4180 Sorø
Thomas Jull Olsen	Løngvej 3, 4180 Sorø
Oluf Lihn Mikkelsen	Krøjerupvej 24, 4180 Sorø
John Erhardt Bay Simonsen	Haverupvej 42, 4180 Sorø
Jørgen Steen Jensen	Fulbyvej 29, 4180 Sorø
Ib Søndergaard	Stenbjærgvej 5, 4180 Sorø
Alice Baltersen	Stenbjærgvej 5, 4180 Sorø

6 Grave - og efterbehandlingsplan

6.1.1 Graveplan

Indvindingen forventes at forløbe over maksimalt 5 år og der vurderes at være i størrelsesordenen 200.000 m³-250.000 m³ råstoffer som vil kunne transporteres til anvendelse som bundgrus uden at skulle gennemgå en oparbejdning.

Overjorden vil blive afgravet fra syd og vil blive oplagt på et areal øst for huset på Stenbjergvej 8b, indtil den kan genudlægges på skråningerne. Overjorden vil blive fraktioneret i en muldfraktion og en jordfraktion. Der forventes ca. 20.000 m³ overjord, hovedsagelig som muld.

Indvindingen vil blive påbegyndt fra syd og graves hurtigst muligt helt til bund for tørgravning.

Indvindingen vil foregå som tørgravning med gummihjulslæsser/bæltegravemaskine til en dybde ned til ½-1 m over grundvandsspejl.

Efter indvinding af de øverste råstofmængder vil indvindingen af den sidste ½-1 m over grundvandsspejl og indvindingen under grundvandsspejl blive foretaget med gravemaskine med forlænget arm, som kan grave ned til 8 m under vandspejl. Dette vil ske som en "tilbagetrækning" fra den nordlige ende og mod syd.

Da arealet er af begrænset størrelse, er meget langstrakt og kræver at indvindingen under grundvand sker som en "tilbagetrækning", vil råstofgraven ikke blive etapedelt.

6.1.2 Efterbehandlingsplan

Efter fase 1 med afgravningen til ½-1 m over grundvandsspejl, vil genudlægningen af overjorden på skråningerne blive påbegyndt og vil foregå sideløbende med gravning under grundvand. Hånd tegnede tværsnit viser hældninger efter genudlægning, og viser dermed udformningen af graven efter retableringen.

Overjorden vil blive genudlagt ned til 5-10 m fra søkanten, så jorden ikke får kontakt med søen. Søens vandspejl forventes at variere hen over året. Den genudlagte jord vil ikke indeholde muld.

Der søges om tilladelse til at gennembryde nordligste del af gravens areal ind mod nabo, så der skabes sammenhæng med det nordligt beliggende og udgravede område.

Skråningerne *kan* beplantes i spredte klynger med løvbuske og lave træer i en sammensætning, som forud aftales med Region Sjælland og Sorø Kommune. Der er forbud mod anvendelse af gødskning samt pesticider inden for graveområdet, både under og efter råstofindvinding (se mere i afsnit 3.1.11.3)

Der foretages ingen tiltag i søen eller på bredden mellem sø og skråning, så her vil et naturligt næringsfattigt miljø indfinde sig over 1-3 år.

Efterfølgende vil arealet henligge som naturområde.

7 Myndighedernes behandling af sagen

7.1 Råstofplanen

Gravearealet er beliggende i Lyng del graveområde, som ifølge det råstofplanen 2012, er reserveret til indvinding af sand, grus og sten. Råstofferne indenfor området skal udnyttes og oparbejdes optimalt, såvel over som under grundvandsspejlet, i overensstemmelse med deres kvalitet.

7.2 Natura 2000 områder

Nærmeste Natura 2000 område er placeret ca. 4 km sydøst for det ansøgte graveområde. Den ansøgte gravning vurderes ikke at have påvirkning på Natura2000 områder.

7.3 VVM - Vurdering af Virkning på Miljøet

Råstofindvinding hører under planlovens regler om VVM-pligt⁶. Indvinding af sand, grus og sten er opført under bekendtgørelsens bilag 2, hvorfor det skal vurderes om indvindingen kan have væsentlig indvirkning på miljøet.

Regionen har vurderet, at der ikke er ændringer/udvidelser i projektet som ansøgt og meddelt tilladelse til i 2012, hvor ansøger har udfyldt et screeningsskema. Region Sjælland har brugt VVM screeningsskemaet fra Sorø Kommune som udgangspunkt for vurdering af, hvorvidt anlægget er VVM-pligtigt.

Screeningen har fastslået, at anlæggets art, dimension og placering ikke danner grundlag for udarbejdelse af en VVM-redegørelse.

Følgende bemærkninger er angivet i VVM-screening:

- Arealet ligger i åbent land med > 200 meter til nærmeste bolig, med undtagelse af ejendommens egen bolig
- Det vurderes at der er en risiko for at de nærmeste boligområder i Sorø og Pedersborg vil kunne høre støjen fra gravningen. Men støjen vil være under grænseværdierne i støjbekendtgørelsen.
- Gravningen kan påvirke arkæologiske værdier. Men området ligger ikke inden for kulturarvsarealer og der ikke registreret fund i området.
- Den æstetiske påvirkning er eksisterende, men vurderes ubetydelig, da der er tale om et relativt fladt område uden særligt værdifulde landskabelige interesser.
- Geologisk set graves i morænelandskab, der ikke er unikt for Sjælland.

7.4 Lov om offentlige veje

Sorø Kommune har besluttet, at anlægge 2 midlertidige vigepladser på Stenbjærgvej. Vigepladserne fjernes og rabatten retableres, efter endt råstofgravning.

Afgørelsen lyder:

Stenbjærgvej har i dag ikke en bredde der er optimal for kørsel med lastbiler.

⁶ Bek. nr. 1184 af 6. november 2014 om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning.

For at sikre rabatterne mod at blive opkørt mere end højst nødvendigt, har vejmyndigheden besluttet at anlægge 2 midlertidige vigepladser på Stenbjergvej. Den ene vil ligge op mod jeres ejendom, som vist i vedlagte kortbilag.

Stenbjergvej er udlagt med en bredde på 6,5 m, hvoraf de 4 m er asfalteret. De øvrige 2,5 m ligger som rabat i varierende bredde.

Sorø Kommune har besluttet at anlægge en vigeplads i 2 meters bredde langs med Stenbjergvej med en længde på ca. 25 m ud for Jeres ejendom på vejarealet. Vigepladsen bliver etableret ved at fjerne græs/råjord og opbygge med stabilgrus med en afsluttende asfaltbelægning, så der vil forekomme færrest mulige lunger og vandhuller.

Når råstofgravningen er færdig vil vigepladsen blive fjernet og rabatten genetableret. Vi ved af erfaring, at der kan forekomme gener af den trafik, som transport af grus materialer giver. Råstofindvinderen har krav på at bruge de offentlige veje til transporten. Vi har fundet en løsning, så generne for alle parter bliver mindst mulige, og vurderer at ovenstående er en fornuftig løsning, med de muligheder der er til stede.

7.5 Naturbeskyttelsesloven

7.5.1 Beskyttet natur

Der er ikke forhold, der kræver dispensation i forhold til naturbeskyttelsesloven.

7.6 Byggeloven

Hvis der ønskes opsat mandskabsvogne, administrationsbygninger eller lignende i råstofgraven, skal der søges særskilt om byggetilladelse til dette. Dette gælder også for midlertidigt opsatte skurvogne eller lignende. Der henvises til det gældende bygningsreglement.

Ansøgning skal indsendes til:

Sorø Kommune
Fagcenter Teknik & Miljø
Rådhusvej 8
4180 Sorø

7.7 Miljømæssige forhold

7.7.1 Støj

Miljøstyrelsen er af den principielle opfattelse, at vilkår om støj fra grusgrave bør fastsættes med udgangspunkt i Vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 5/1984, "Ekstern støj fra virksomheder", Området er defineret som områdetype 8, hvor støjvilkår i høj grad fastsættes ud fra en konkret vurdering.

Området forekommer tyndt befolket. Det er samtidig karakteriseret af, at der i mange år er foregået råstofgravning med tilhørende lignende virksomheder, i umiddelbar nærhed til det ansøgte område. Region Sjælland har vurderet, at støjvilkårene fastsættes med udgangspunkt i støjgrænser for områdetype 3 - "Blandet bolig- og erhvervsbebyggelse, centerområder".

Vilkår om støjpåvirkningen fra råstofgraven ses i afsnit 3.1.3.

7.7.2 Grundvandsforhold og geologi

Området er placeret i område med særlige drikkevandsinteresser.

Ud fra undersøgelser af geologien i området i forbindelse med Løng Lossepladser i 1989 består de kvartære jordlag i området øverst af vekslende sand, grus og stenede aflejringer i en mægtighed på 10-15 meter. Under dette lag træffes et morænelerslag af 20-30 meters tykkelse. Under morænelerslaget findes et sandlag hvori det primære magasin er beliggende. Grundvandsspejlet i det primære reservoir er beliggende omkring kote +35. Der er afstrømning mod nordøst til Løngbækken.

Der ligger 3 private vandforsyningsboringer/brønde i nærområdet. Ejendommen på Anagervej 11 har en brønd (DGU 210.671) som ligger 250 m vest for det ønskede graveområde. Denne brønd er 3,8 meter dyb og blev sidst pejlet til 1,7 m.u.t. i 1987. En anden vandforsyningsbrønd (DGU 210.677) ligger 400 meter øst for graveområdet, forsyner ejendommen på Stenbjærgvej 4. Brønden er 7 meter dyb og blev sidst pejlet til 6,4 m.u.t. i 1987. På ejendommen Stenbjærgvej 8A ca. 50 meter fra det ønskede graveområde, findes en vandforsyningsbrønd og en ubenyttet kampestensbrønd om begge har meget dårlig drikkevandskvalitet.

7.7.3 Graveafstande og periferiskråninger

Formålet med at fastsætte mindste tilladelige graveafstande er at sikre, at indvinderen ikke uagtsomt kommer til at grave så tæt på graveområdets ydre grænse, at de nødvendige råstoffer til at udføre de planlagte periferiskråninger mangler.

Vejledning til graveafstande er beskrevet nærmere i bilag D.

Graveafstande for nærmere angivne strækninger af grusgravens periferiskråninger og for gravning under grundvandsspejlet, tager udgangspunkt i de i ansøgningen angivne gravedybder og koter, men skal i de konkrete situationer tilpasses de virkelige forhold.

Efterbehandling påbegyndes generelt 2 m fra graveområdets ydre grænse, og blivende periferiskråninger skal, hvor andet ikke er præciseret, udføres med en gennemsnitlig hældning på 1:3, varierende mellem 1:2 til 1:4.

7.8 Svar fra parter

Region Sjælland har foretaget høring af parter i henhold til afsnit 5.2.3.1.

Høringssvar er vedlagt i bilag F.

Der er indgået et fælles høringssvar fra Anni Kirsten Bunde Jensen og Søren Høj Jensen Stenbjærgvej 4, Alice Baltersen og Ib Søndergaard Stenbjærgvej 5, Malene Loudoiska Petersen og Torben Willum Petersen Stenbjærgvej 3.

Vilkår 1.1: Der gives tilladelse til at indvinde 100.000 m³ årligt. Ifølge graveplanen forventes det at indvinde mellem 200.000 og 250.000 m³ i alt. Er der mulighed for at se beregningsmodellen for dette? Kan der indvindes mere end mellem 50.000 – 100.000 m³?

RS vurdering: Myndighederne fastsætter vilkår ud fra vurderinger af de hensyn der skal tages i henhold til råstofloven § 3. Flere af disse vurderinger sker ud fra hvor meget der indvindes. Indvinder har i ansøgningsmaterialet angivet den ønskede årlige indvindingsmængde, blandt andet ud fra en forventning om, hvor store mængder der kan afsættes inden for det nuværende marked.

Såfremt dette marked ændrer sig, og indvinder ønsker en større årlig indvinding, skal dette anmeldes til Region Sjælland senest 4 uger inden den forventede overskridelse af de maksimale årlige indvindingsmængder. Herved får myndighederne mulighed for, at sætte yderligere vilkår såfremt det vurderes, at den øgede indvindingsmængde kan resultere i påvirkninger af natur og miljø samt andre hensyn beskrevet i råstofloven § 3.

Vilkår 3.1.2.1 Kvaliteten af materialer som udvindes skal undersøges. Hvad med den muld og jord, som skal anvendes efterfølgende til reetablering.

RS vurdering: Der stilles ikke særlige krav til kvaliteten af den overjord der genanvendes til efterbehandling. Der må ikke tilføres jord til det areal hvor der er foregået råstofindvinding. Dette gælder også selvom jorden kommer fra samme matrikel uden for det tilladte indvindingsområde.

Vilkår 3.1.3 Driftstiderne som er foreslået dækker over rigtig mange af de lyse timer hele ugen igennem. Har de mange timer forkortet perioden hvor der udvindes eller hvad er rationalet for at kunne drifte så frit?

Er det ikke muligt, at stoppe kl 16.00 i hverdagene og give os fri lørdag? Søndag har vi trafik til skydebanen som vi også er belastet af, så en fridag er vel rimeligt.

RS vurdering: Myndigheden kan ikke begrænse det frie marked. Virksomheden har angivet de ønskede driftstider. Region Sjælland har i denne forbindelse fastsat vilkår, f.eks støjgrænser, der skal sikre at de vejledende støjgrænser ikke overskrides inden for de tidspunkter virksomheden ønsker drift.

Trafikken til og fra råstofgraven samt til skydebanen foregår på offentlig vej, der ikke reguleres igennem råstoftilladelsen eller er omfattet af samordningspligten. Henvendelse herom skal ske til vejmyndigheden.

Vilkår 5.1 "Grøften" forventes anvendt til oplag af jord. Er det ikke i denne grøft, der fra tidligere ligger en masse affald (deponi). Ønsker man "bare" at begrave dette? Skal dette ikke frem i øjenhøjde, så man derved kan udarbejde en plan hvorved dette afvikles på den rigtige måde? Evt. en membran så man derved undgår nedsivning efterfølgende fra deponi-området.

RS vurdering: Den del af matrikel 1c der ikke er omfattet af det ansøgte graveområde, er registreret deponi og derved kortlagt efter jordforureningsloven på Vidensniveau 1. Overjord placeret i depoter, fjernes i forbindelse med efterbehandlingen. For at sikre, at der ikke sker sammenblanding af nyoplagt overjord med muligt forurenede jord i forbindelse med fjernelse af depoterne ved efterbehandling, indsættes vilkår om udlægning af markeringsnet under den rene overjord.

Vilkår 7.4 Vedrørende offentlig vej

RS vurdering: Bemærkninger der vedrører forhold omkring benyttelse og ændring af offentlig vej, skal rettes til Sorø Kommune, der er den kompetente vejmyndighed i sagen.

Løst og fast

Vi har gjort os tanker om, hvorvidt ejendomsvurderingen vil blive påvirket, på grund af meget tung trafik og i mange timer kan forventes (5 år).

Da der er skolesøgende børn på strækningen undersøges der om der er mulighed for offentlig transport til og fra skole.

Grundvandsspejlet bliver blotlagt. Bør der derved ikke ligge en klausul på at skydebanen ikke må "vendes". Ca 300 meter fra indvindingsstedet forefindes en privat vandboring.

Ansøgers navn og CVR nummer stemmer ikke overens? Indvinders CVR nummer og adresse stemmer ikke overens?

Som parter i sagen opfordrer vi til en nabo-høring. Kunne alle parter i sagen være: Ansøger, indvinder, ejer, Region Sjælland, Sorø Kommune og naboer ikke mødes på Stenbjærgvej 8b og få en konstruktiv snak om tingene?

RS vurdering: En eventuel påvirkning af ejendomsværdi er således ikke omfattet af de hensyn der kan tages i henhold til råstoflovens § 3.

Bemærkninger vedrørende trafik og offentlig vej, skal rettes til vejmyndigheden Sorø Kommune. Sorø Kommune, der er vandforsyningsmyndighed er blevet hørt i forhold til grundvand og vandforsyning. Der har ikke været yderligere bemærkninger der har givet anledning til skærpene vilkår i forhold til omkringliggende vandforsyningsboringer.

Region Sjælland kan opfordre til, at indvinder og naboer afholder følgegruppemøde. Invitation af Region Sjælland og Sorø Kommune til følgegruppemøde er frivillig.

Svar fra Sorø Kommune vedrørende forhold omkring trafik og offentlig vej

Vigepladserne er anbragt de steder, hvor det er muligt inden for vejarealet. Med den forholdsvis ringe trafik på vejen skønnes det ikke som et problem, at vigepladsen ligger i denne side. Brug af lysregulering er over en så lang periode ikke driftssikker nok.

De opsatte skilte skal sørge for at trafikken til og fra TJO sker ad kortets mulige rute til Kalundborgvej. Når den nye grusgrav tages i brug vil disse skilte blive flyttet ned til den nye vejadgang, så samme præmisser gælder.

Da vejstykket er offentlig vej, skal vejen kunne holde til den trafik, der måtte forekomme. Eventuelle skader vil kommunen oprette løbende. Der er en hastighedsbegrænsning på max 80 km/t, men bilisterne skal køre efter forholdene, så farten for lastbilerne forventes at blive meget lavere.

Behandling af høringssvar

De indsendte bemærkninger har givet anledning til tilføjelse af vilkår vedrørende udlægning af markeringsnet under de midlertidige oplag af overjord på matriklen, der i øvrigt er kortlagt på Vidensniveau 1.

8 Generelle bestemmelser

8.1 Gyldighed og tilbagekaldelse

Råstofindvindingen må ikke påbegyndes før klagefristen er udløbet. Hvis der indkommer en klage, får ansøger besked, og gravningen må ikke startes, før en endelig afgørelse er truffet, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Råstofftilladelsen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt, eller ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år.

Råstofftilladelsen kan tilbagekaldes af Region Sjælland i tilfælde af grov eller gentagen overtrædelse af vilkårene, som er beskrevet i råstoflovens § 11.

Tilladelse efter vandforsyningsloven kan tilbagekaldes eller ændres uden erstatning, hvis forudsætningerne for tilladelsen viser sig urigtige, eller ændres væsentligt.

8.2 Tinglysning af deklaration om efterbehandling

Når afgørelsen er endelig, tinglyser Region Sjælland på ejendommen en deklaration om de varige vilkår vedrørende efterbehandling og brug af arealet.

Afgiften for tinglysningen er for tiden 1.650 kr. I henhold til § 10, stk. 5 i lov om råstoffer⁷ skal tinglysningsgebyret betales af ejendommens ejer, men opkræves hos ansøger. Afgiften vil blive opkrævet, når tinglysningen er sket.

Sikkerhedsstillelsen frigives først, når den i grave- og efterbehandlingsplanen beskrevne efterbehandling er udført godkendt af Region Sjælland samt Sorø Kommune.

8.3 Tilsyn og besigtigelse

Region Sjælland fører tilsyn med indvindingen og foretager besigtigelse af arealet for blandt andet at påse, at tilladelsen og vilkårene overholdes. Tilsynet har uden retskendelse adgang til offentlige og private ejendomme for at foretage dette tilsyn, og politiet yder om nødvendigt bistand til at gennemføre dette jf. råstoflovens § 32.

Tilsynsmyndigheden skal foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre forholdet har underordnet betydning. Region Sjælland kan meddele påbud om, at et ulovligt forhold skal lovliggøres inden for en nærmere fastsat frist jf. råstoflovens § 33.

Region Sjælland kan umiddelbart lade foretage, hvad der er nødvendigt på ejerens og indvinderens bekostning, hvis et påbud om at lovliggøre et ulovligt forhold ikke efterkommes rettidigt jf. råstoflovens § 33.

⁷ LBK nr. 657 af 27. maj 2013 af lov om råstoffer

8.4 Udtalelse fra museum vedr. arkæologi forud for indvindingen

Bygherre har altid mulighed for, at indhente det arkæologisk ansvarlige museums udtalelse forud for jordarbejder, jf. museumsloven § 25⁸.

Herved gives de bedste muligheder for, at undgå standsning af anlægsarbejdet og udgifter til arkæologiske undersøgelser jf. museumsloven § 27.

Hvis museet i sin udtalelse skønner, at der på arealet ikke findes væsentlige arkæologiske bevaringsinteresser, så vil evt. udgifter til nødvendig arkæologisk undersøgelse skulle betales af Kulturministeren jf. museumsloven § 27.

En udtalelse fritager ikke bygherre/indvinder fra forpligtelsen til at standse anlægsarbejdet og underrette museet, hvis arkæologiske levn påtræffes, men fritager ham/hende for udgifterne til en undersøgelse.

8.5 Returjord

Der må ikke uden dispensation fra Region Sjælland tilføres hverken forurenede eller ren jord til råstofgraven⁹.

Import af råstofferne sand, grus og sten, til forarbejdning og/eller produktforbedring, forudsætter ikke dispensation fra jordforureningsloven § 52.

8.6 Affald

Kommunalbestyrelsen kan meddele fritagelse for afleveringspligten. Dette skal undersøges inden tilladelsen gives.

8.7 Grundvand

Der må ikke uden særlig tilladelse foretages oppumpning og bortledning af grundvand med henblik på grundvandssænkning.

Der må ikke uden særskilt udledningstilladelse foretages udledning af vand fra grusvask og vask af materiel.

8.8 Digesvaler

Digesvaler er fredet. Skrænter og skråninger hvor digesvalerne har etableret reder, må ikke graves inden for ynglesæsonen fra 1. april til 31. august.

8.9 Ledningsregisteret

Før gravning påbegyndes, har indvinder pligt til at indhente oplysninger i ledningsregistret (LER.dk) om ledningsføringer der kan påvirkes af gravningen¹⁰.

⁸ LBK nr. 358 af 8. april 2014 af museumsloven.

⁹ LBK nr. 1427 af 4. december 2009 af lov om forurenede jord.

¹⁰ LBK nr. 578 af 6. juni 2011 om registrering af ledningsejere.

8.10 Teleledninger

I henhold til § 5 i lovebkendtgørelse om graveadgang¹¹ skal enhver der foretager bygnings, - jordarbejder eller iværksætter andre foranstaltninger, forespørge telefonselskaberne med mindst 8 dages varsel, om der findes ledninger eller anlæg, der nødvendiggør særlig hensyn.

8.11 Indberetning af indvunden mængde

Der skal hvert år gives oplysninger til Region Sjælland om arten og mængden af de råstoffer, der indvindes i hver råstofgrav, samt om anvendelsen heraf. Indberetningen skal ske på et særligt skema, der udsendes af Region Sjælland. Indberetningen sendes til Region Sjælland, der videresender den til Danmarks Statistik jf. råstoflovens § 29.

8.12 Indberetning om boringer.

Resultatet af udførelse af boringer m.v. efter råstoffer på ejendommen skal inden 3 måneder efter udførelsen indberettes til Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelser på særlige skemaer. Inden for samme frist skal resultater af geofysiske undersøgelser og andre råstofundersøgelser, herunder om råstoffernes kvalitet, indberettes til Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelser.

8.13 Underretning ved konkurs mv.

I tilfælde af indvindingsvirksomhedens konkurs, betalingsstandsning m.v., er såvel ejendommens ejer, som den der driver indvindingsvirksomheden, forpligtet til straks at underrette tilsynsmyndigheden.

8.14 Råstofafgift

Råstofindvinderen er forpligtet til at betale råstofafgift.

Det skal bemærkes, at erhvervsmæssig indvinding af råstoffer, skal registreres ved: myndighed@skat.dk

Region Sjælland orienterer skattemyndigheden om afgørelsen.

8.15 Yderligere vilkår og ændringer

Region Sjælland kan fastsætte yderligere vilkår, eller foretage ændringer af allerede stillede vilkår, hvis det på et senere tidspunkt måtte vise sig nødvendigt af hensyn til opfyldelsen af råstoflovens formåls-bestemmelser.

Eventuelle nye vilkår, eller ændringer af eksisterende vilkår, vil dog kun blive aktuelt, hvis der er tale om ændrede forudsætninger i forhold til grundlaget for denne afgørelse.

¹¹ LBK nr 662 af 10. juli 2003 om graveadgang og ekspropriation mv. til kommunikationsformål.

9 Offentliggørelse og klagevejledning

9.1 Generel klagevejledning

Tilladelsen til råstofindvinding vil blive offentliggjort torsdag den 26. marts 2015 ved annonce på Region Sjællands hjemmeside.

Afgørelsen kan påklages inden 4 uger fra afgørelsen er offentligt annonceret..

9.1.1 Ved indsendelse af klage til Natur – og Miljøklagenævnet

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af klagen, at klager indbetaler et gebyr til Natur- og Miljøklagenævnet. Klagegebyret er fastsat til 500 kr.

Natur- og Miljøklagenævnet vil sende en opkrævning på gebyret, når nævnet har modtaget klagen fra Region Sjælland. Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder behandlingen af klagen, når gebyret er modtaget. Betales gebyret ikke på den anviste måde og inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside.

Gebyret tilbagebetales, hvis

1. klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
2. klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
3. klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

9.2 Klage over Region Sjællands afgørelser

9.2.1 Råstofafgørelsen

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Link til klageportalen findes på www.borger.dk eller www.virk.dk.

Rettidig klage efter denne lov har opsættende virkning for tilladelsen, medmindre Natur- og Miljøklagenævnet bestemmer andet.

Klageberettigede

- Adressaten for afgørelsen.
- Offentlige myndigheder.
- En berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker
- Lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen.
- Landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø.

- Landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.
- Enhver med en individuel væsentlig interesse i afgørelsen.

Natur – og Miljøklagenævnets afgørelse kan indbringes for domstolene inden 12 måneder efter, at afgørelsen er meddelt.

9.2.2 VVM screening

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Link til klageportalen findes på www.borger.dk eller www.virk.dk.

Rettidig klage efter denne lov har ikke opsættende virkning for tilladelsen, medmindre Natur- og Miljøklagenævnet bestemmer andet.

Klageberettigede

- Enhver, der har en retlig interesse i sagens udfald.
- landsdækkende foreninger og organisationer, der som hovedformål har beskyttelsen af natur og miljø eller varetagelsen af væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen

Natur – og Miljøklagenævnets afgørelse kan indbringes for domstolene inden 12 måneder efter, at afgørelsen er meddelt.

9.3 Klage over afgørelser fra andre myndigheder

9.3.1 Vandforsyningsloven

Sorø Kommunes afgørelse kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet inden 4 uger fra den dag afgørelsen er offentligt bekendtgjort. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Link til klageportalen findes på www.borger.dk eller www.virk.dk.

En klage efter denne lov har ikke opsættende virkning, medmindre der er tale om forbud eller påbud.

Klageberettigede

- Afgørelsens adressat
- Embedslægeinstitutionen
- Enhver, der må antages at have individuel, væsentlig interesse i sagens udfald.
- Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Sportsfiskerforbund og Forbrugerrådet kan påklage afgørelser efter § 20 om tilladelse til vandindvinding, afgørelser efter § 21, jf. § 20 om tilladelse til vandindvindingsanlæg og afgørelser efter § 32 om tilbagekaldelse af vandindvindingstilladelser.

9.4 Generelt

Region Sjællands vurdering skal påklages efter en konkret lov. Hvis kommunen f.eks. træffer afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 3 og vurderer, at tilladelsen ikke kan påvirke et Natura 2000 område, og at der derfor ikke skal ske konsekvensvurdering, kan den afgørelse påklages efter naturbeskyttelsesloven. Klagereglerne skal altså findes i den lov, der træffes afgørelse efter.

9.5 Orientering

Kopi af afgørelsen samt bilag A og B er i dag sendt til:

- Naturstyrelsen, nst@nst.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk
- Danmarks Naturfredningsforenings Sorø, soroe@dn.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, post@sportsfiskerforbundet.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk
- Embedslægeinstitutionen for Sjælland, sjl@sst.dk
- Forbrugerrådet, Fiolstræde 17, fbr@fbr.dk
- Fredningsnævnet for Vestsjælland, Retten i Roskilde, roskilde@domstol.dk
- Friluftsrådet Sydvestsjælland, sydvest@friluftraadet.dk
- Museum Vestsjælland, Klosterstræde 18, 4300 Holbæk, plan@vestmuseum.dk
- Kulturarvsstyrelsen, post@kulturarv.dk
- Sorø Kommune, soroe@soroe.dk
- Skattecenter Korsør, myndighed@skat.dk
- Sorø Forsyning, ajo@soroeforsyning.dk

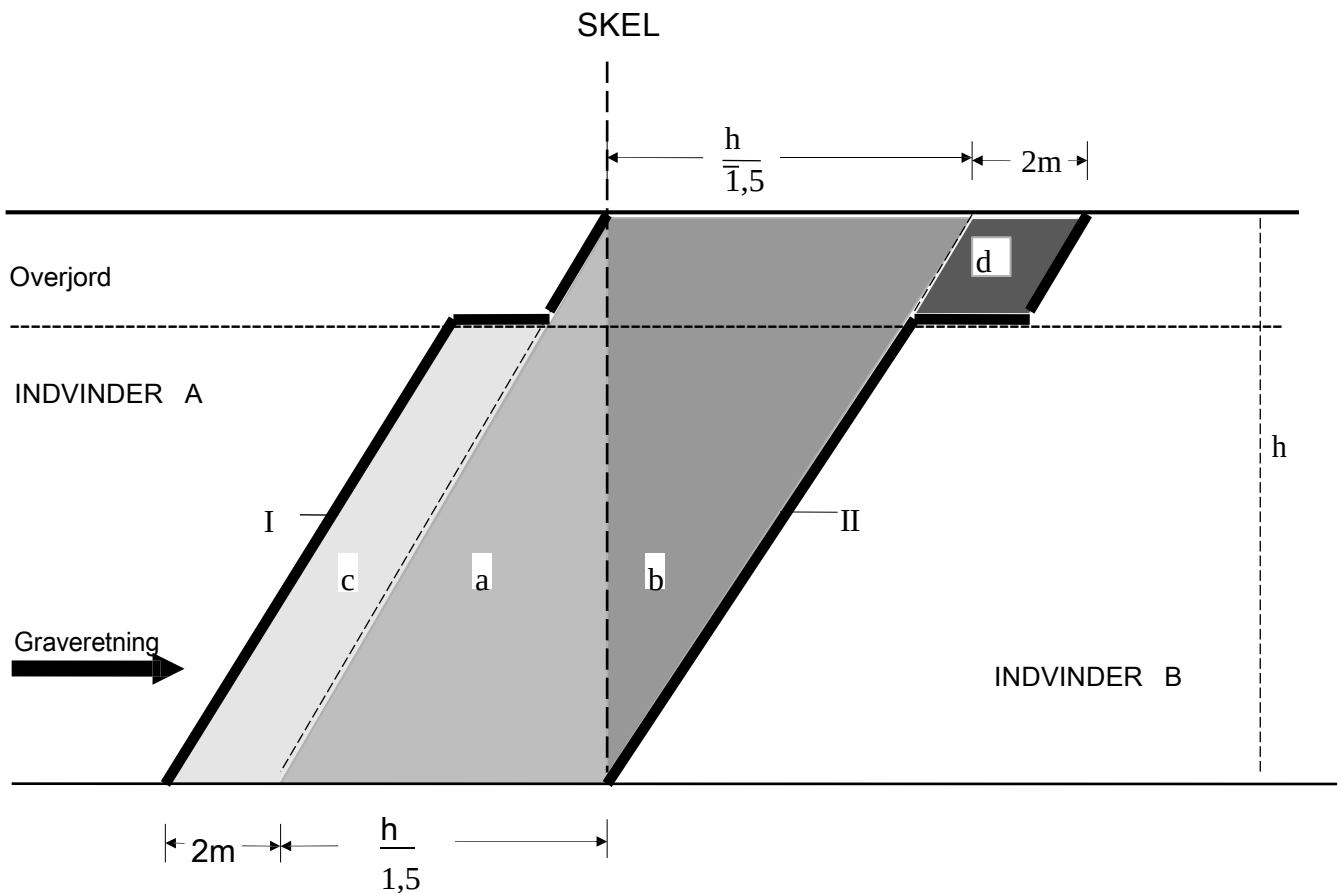
Derudover orienteres parterne jf. afsnit 5.2.3.1

Oversigtskort

PRINCIPSKITSE

Bortgravning af naboskel i forbindelse med råstofindvinding

HOVEDPRINCIP:

Den der kommer først til skel, vælger at afslutte råstofgravningen ved linie I eller II.

Aftalens forudsætninger:

- Al afsætning og opmåling foretages af landinspektør mindst en gang årligt i graveperioden.
- Afregningsgrundlag for de indvundne råstoffer på naboareal skal beskrives og prissættes inden aftalen træder i kraft.
- Eventuelle tvister afgøres ved voldgift.

MODEL 1

Indvinder A afslutter råstofgravningen ved linie I:

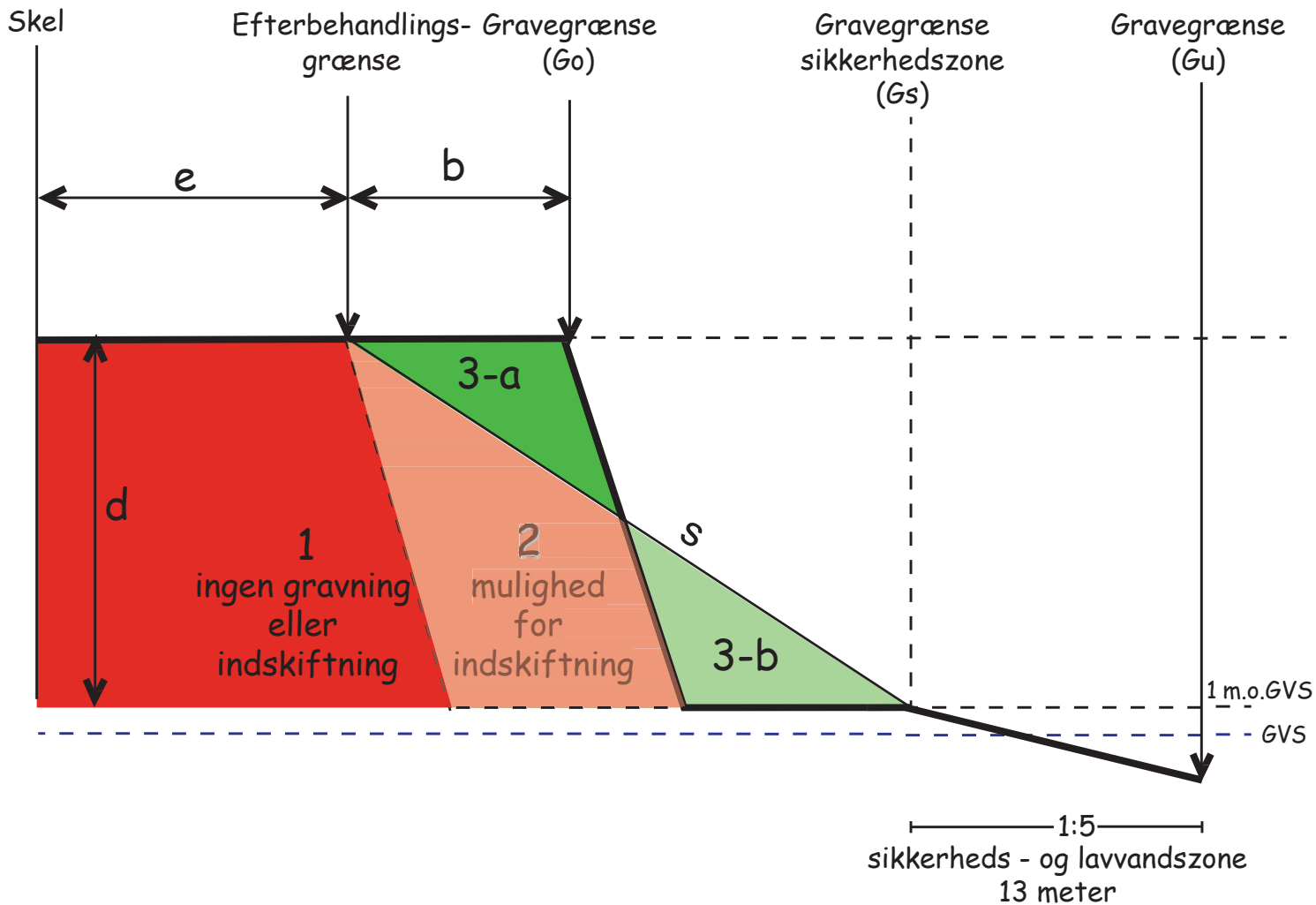
Indvinder B afregner råstofmængden $a+c$ til indvinder A, og afslutter gennemgravning.

MODEL 2

Indvinder A afslutter råstofgravningen ved linie II:

Indvinder A afregner råstofmængden $b+d$ til indvinder B.

Graveafstande og skråningsanlæg

- b = afstanden mellem gravegrænsen og efterbehandlingslinien (m)
d = gravedybde (m) (regnet indtil 1 meter over højeste grundvandsspejl)
e = minimal afstand fra efterbehandlingsgrænsen til skel (m)
G = gravegrænse (m) (minimal graveafstand fra skel, før evt. indskiftning samt efterbehandling)
s = skråningens anlæg (ved anlæg på 1:3 er s=3)
- 1 = ingen indvinding
2 = Der kan efter aftale tillades gravning i forbindelse med indskiftning, kun i blivende skråninger.
3 = Ved efterbehandling udjævnes skråningen fra 3-a til 3-b

Beregning af minimal graveafstand (G)

Gravning over grundvandsspejl:

$$G_0 = e + (1/2 \times d \times s)$$

Graveafstand til sikkerhedszone

$$Gu = e + (d \times s)$$

Gravning under grundvandsspejl:

$$Gu = e + (d \times s) + 13$$

Sikkerheds - og lavvandszone

Sikkerhedszone ved gravning under grundvandsspejl udføres i friktionsmaterialer som anlæg 1:5, 5 meter over og 8 meter ud i søen fra .højeste grundvandsstand

17. maj 2014

Sorø Kommune
Rådhusvej
4180 Sorø

Att. Randi Johansson/Peter Dorff Hansen

Grave og efterbehandlingsplan, Stenbjærgvej 8b, 4180 Sorø

Den 19. marts 2009 blev der fremsendt ansøgning om tilladelse til råstofindvinding på arealet Stenbjærgvej 8b, 4180 Sorø. Graveområdet fremgår af bilag 1 i oprindelig ansøgning, samt afgrænses jævnfør kortbilag til ophævelse af V1 kortlægningen, Region Sjælland marts 2012.

Sorø Kommune har supplerende ønsket en grave- og efterbehandlingsplan. Nedenstående supplerer materialet i tidligere fremsendte ansøgning.

Graveplan

Indvindingen forventes at forløbe over maksimalt 5 år og der vurderes at være i størrelsesordenen 200.000 m³-250.000 m³ råstoffer som vil kunne transporteres til anvendelse som bundgrus uden at skulle gennemgå en oparbejdning.

Overjorden vil blive afgravet fra syd og vil blive oplagt på et areal øst for huset på Stenbjærgvej 8b, indtil den kan genudlægges på skråningerne. Overjorden vil blive fraktioneret i en muldfraktion og en jordfraktion. Der forventes ca. 20.000 m³ overjord, hovedsagelig som muld.

Indvindingen vil blive påbegyndt fra syd og graves hurtigst muligt helt til bund for tørgravning.

Indvindingen vil foregå som tørgravning med gummihjulslæsser/bæltegravemaskine til en dybde ned til ½-1 m over grundvandsspejl.

Efter indvinding af de øverste råstofmængder vil indvindingen af den sidste ½-1 m over grundvandsspejl og indvindingen under grundvandsspejl blive foretaget med gravemaskine med forlænget arm, som kan grave ned til 8 m under vandspejl. Dette vil ske som en "tilbagetrækning" fra den nordlige ende og mod syd.

Da arealet er af begrænset størrelse, er meget langstrakt og kræver at indvindingen under grundvand sker som en "tilbagetrækning", vil råstofgraven ikke blive etapedelt.

Efterbehandling

Efter fase 1 med afgravningen til ½-1 m over grundvandsspejl, vil genudlægningen af overjorden på skråningerne blive påbegyndt og vil foregå sideløbende med gravning under grundvand. Håndtegnede tværsnit viser hældninger efter genudlægning, og viser dermed udformningen af graven efter retableringen.

Jorden vil blive genudlagt ned til 5-10 m fra søkanten, så jorden ikke får kontakt med søen. Søens vandspejl forventes at variere hen over året.

Der søges om tilladelse til at gennembyrde nordligste del af gravens areal ind mod nabo, så der skabes sammenhæng med det nordligt beliggende og udgravede område.

Skråningerne beplantes i spredte klynger med løvbuske og lave træer i en sammensætning, som forud aftales med Sorø Kommune. Der kan henvises til modellen med beplantning af voldene omkring Sjællands Lastvognsophug A/S på Hestehavevej i Sorø.

Beplantningerne passes i 1-2 år indtil det er sikret, at de kan klare sig selv overfor de især græsser, som naturligt indfinder sig ud fra den eksisterende frøbank i muldjorden.

Der foretages ingen tiltag i søen eller på bredden mellem sø og skråning, så her vil et naturligt næringsfattigt miljø indfinde sig over 1-3 år.

Efterfølgende vil arealet henligge som naturområde.

Der vedhæftes skitser over principperne for den fysiske efterbehandling gennem 2 tværsnit.

Med venlig hilsen

JA – Miljø & Plan
Jesper Arffmann

Region land
Alleen 15
4180 Sorø
Randi Adelhorst Jor1ansen

Bemærkninger til råstofindvindingstilladelse på Stenbjærgvej 8b, 4180 Sorø (Sagsnr: 14/00280)

Afsnit vedr. udkast til tilladelse:

- 1.1 Der gives tilladelse til at indvinde 100.000 m³ årligt. Ifølge graveplanen forventes det at indvinde mellem 200.000 - 250.000 m³ alt. Er der mulighed for at se beregningsmodellen for dette? Kan der indvindes mere end mellem 50.000 - 100.000 m³?
- 3.1 2.1 Kvaliteten af materialer som udvindes skal undersøges. Hvad med den muld og jord, som skal anvendes efterfølgende til reetablering?
- 3.1 3 Drift-tiderne som er foreslået dækker over rigtig mange af de lyse timer hele ugen igennem. Har de mange timer forkortet perioden hvor der udvindes eller hvad er rationalet for at kunne drifte så "frit"?
Er det ikke muligt at stoppe kl. 16.00 i hverdagene og give os fri lørdag? Søndag har vi trafik til skydebanen som vi også er belastet af, så en fridag er vel rimeligt.
- S. ■ "Grøften" forventes anvendt til oplag af jord. Er det ikke denne "grøft" der fra tidligere ligger en masse affald (Deponi)? Ønsker man "bare" at begrave dette? Skal dette ikke frem i øjenhøjde, så man derved kan udarbejde en plan hvorved dette afvikles på den rigtige måde? Evt. en membran så man derved undgår nedsivning efterfølgende fra deponi-området.
- 7.4 Omkring offentlig vej ønskes det at etablerer 2 vigepladser på Stenbjærgvej. Den ene ønskes lagt på Stenbjærgvej 3. Denne placering vil medfører at lastbiler med fuldt læs skal vige for lastbiler der ikke har noget læs. Miljømæssigt er dette ikke værdi skabene da det kræver meget mere energi at sætte lastbiler med fuldt læs i gang. Bør vigeplads ikke etableres modsat eller kunne der ikke etableres lysregulering i de timer hvor der driftes?

Der er ønske om at anvende dumpere til bortskaffelse af materialerne. Disse må ikke anvendes til transport af materialer på offentlig vej. Akseltrykket på disse, samt på lastbilerne som skal anvendes kendes ikke, men vejstykket mellem indkørsel til TJO og indkørsel til skydebanen er ikke konstrueret til at håndterer tung trafik og der er derfor skilte opført med max. Akseltryk ud for indkørsel til TJO. Vi må gå ud fra at dette forbud overholdes. Hvis dette ændres må vi gå ud fra at der ligger en plan for ekstra vedligehold af vejstykket samt "reetablering" af Vejstykket efter stop af indvinding. Meromkostningen for dette bør ikke belaste borgerne i Sorø Kommune. Ydere mere kunne det måske tages i betragtning at reducerer hastigheden på strækningen, da denne ikke har de nødvendige forhold til kørsel med 80 km/t.

Løst og fast:

- o Vi har JJorl: os tanker om, hvorvidt ej::mdornsvurderingen vil blive påvirket, på grund af rneget tung trafik og i mange timer kan l'orventes (5 år)

Da der f;lr skolesøgende børn på strækningt n undersøges det orn der er mulighed for offentlig transport til og fra skole,

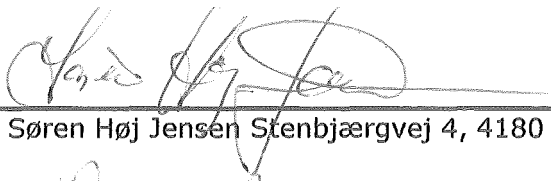
Grundvandsspejlet bliver blotlagt, Bør der derved ikke ligge en klausul på at skydebanen ikke må "vendes" Ca. 300m fra indvindingsstedet forefindes en privat vandboring

- Ansøgers navn og CVR nummer stemmer ikke overens'?
Indvinders CVR nummer og adresse stemmer ikke overens?
- Som parter sagen opfordrer vi til en nabo-høring Kunne alle parter sagen værende: Ansøger, Indvinder, Ejer, Region Sjælland, Sorø Kommune og naboer ikke mødes på Stenbjærgvej 8b og få en konstruktiv snak om tingene?

Disse bemærkninger er indsendt af:

Anni Kirsten Bunde Jensen Stenbjærgvej 4, 4180 Sorø

Søren Høj Jensen Stenbjærgvej 4, 4180 Sorø

Alice Baltersen Stenbjærgvej 5, 4180 Sorø

Ib Søndergaard Stenbjærgvej 5, 4180 Sorø

Malene Loudoiska Petersen Stenbjærgvej 3, 4180 Sorø

Torben Willum Petersen Stenbjærgvej 3, 4180 Sorø

